

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова
Володимир ІВАНИЦЯ
2024 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 міжкафедрального наукового семінару
кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін
факультету історії та філософії
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 21 березня 2024 р.

ПРИСУТНІ:

- 10 осіб із 10 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри:
Бачинська Олена Анатоліївна – д. і. н., професор, завідувач кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Гончарук Тарас Григорович – д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Хмарський Вадим Михайлович – д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Музичко Олександр Євгенович – д. і. н., доцент, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Вінцовський Тарас Степанович – д. і. н., доцент, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Полторах Володимир Миколайович – к. і. н., доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Новікова Людмила Володимирівна – к. і. н., доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Левченко Галина Сергіївна – к. і. н., доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;
Синявська Олена Олександрівна – к. і. н., доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін.
Юраш Євгеній Олександрович – д. ф. в галузі історії (PhD), викладач кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін.
На науковий семінар запрошені:
Кушнір В'ячеслав Григорович – гарант освітньо-наукової програми «Історія та археологія», декан факультету, д. і. н., професор;
Петрова Наталія Олександрівна – відповідальний секретар, заступник декана з наукової роботи, к. і. н., доцент.
З присутніх – 6 докторів наук та 6 кандидатів наук – фахівців за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі: д. і. н., доцент, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Музичко Олександр Євгенович.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації здобувача кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Ложешника Олександра Сергійовича на тему «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія з галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено 24 листопада 2020 р. на засіданні Вченої ради Одеського національного університету, протокол № 5.

Робота виконана на кафедрі історії України та спеціальних дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник: д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Гончарук Тарас Григорович.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача.

В сучасній Україні, коли в запеклих боях створюється нова демократична держава попри недолугі спроби російської федерації відновити імперію на наших теренах, все частіше постає питання про формування національної самосвідомості. Важливе місце в цьому процесі займає тема козацтва, яке протягом століть існувало як самобутній феномен, породжений українським народом, унікальна спільнота людей, об'єднаних боротьбою за свободу.

Одним з найяскравіших осередків такої спільноти наприкінці XVIII ст. постало Військо вірних козаків (Чорноморське козацьке військо), яке проявляло зразки героїзму та відваги, допомагаючи українцям усвідомлювати себе мужніми звитяжцями, що власноруч прокладають свій шлях у майбуття. За нетривалий час перебування в Буго-Дністровському межиріччі козаки Чорноморського війська, як спадкоємці Війська Запорозького, не лише брали безпосередню участь у боях за Очаківську область, а й стали активними та безпосередніми учасниками її колонізації й господарського освоєння.

Об'єкт дослідження – Чорноморське військо під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.

Предмет дослідження – історичні умови виникнення; військовий, соціальний та економічний аспекти функціонування Чорноморського війська; система життєдіяльності війська та колонізаційних процесів в Буго-Дністровському межиріччі.

Об'єкт та предмет визначають мету дослідження, а саме об'єктивно та комплексно реконструювати подієву частину життєдіяльності

Чорноморського війська у військовому і економічному відношеннях під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст. з урахуванням надбань, втрат та перспектив сьогодення: висвітлити особливості формування та кількісного складу, визначити його місце та роль у військових діях під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр., колонізації та господарському освоєнні південноукраїнського регіону.

Хронологічні межі роботи охоплюють грудень 1787 р. – 1800 р. Нижня межа обумовлена переходом українських козаків з Прогноїв (Прогноївської паланки) до Васильківського урочища в гирлі Дніпра, де заклали військовий кіш (Васильківську Січ) та обранням на військовій раді кошовим отаманом Сидора Білого, що започаткувало формування Чорноморського війська на теренах, що входили в межі дисертаційної роботи. Верхня межа зумовлена інтеграцією козаків Чорноморського війська, що залишились в Буго-Дністровському межиріччі після переселення більшості чорноморців на Кубань, до міських та сільських станів.

Територіальні межі визначаються землею, наданою Чорноморському війську в Буго-Дністровському межиріччі та на Кінбурнській стороні, й охоплюють сучасну територію Одеської (Березівський, Білгород-Дністровський та Одеський райони), Миколаївської (Баштанський, Вознесенський та Миколаївський райони), Херсонської (Скадовський та Херсонський райони), Запорізької (Пологівський район) областей та частини Молдови (Лівобережжя Дністра).

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена комплексним дослідженням історії Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі.

Вперше: опрацьовано та опубліковано документи Державних архівів Одеської та Херсонської областей, що висвітлюють особливості формування Війська вірних козаків (Чорноморського війська) та оселення його козаків в Буго-Дністровському межиріччі; розглянуто причини зміни чисельності іррегулярного формування, джерела його поповнення; уточнено посадові обов'язки старшинського корпусу Чорноморського війська; складено на основі архівних матеріалів та історичної літератури XIX ст. список козацьких поселень, що існували в межах військової території на 1790-1792 рр., описано місцезнаходження поселень й заняття чорноморців, що в них проживали; створено мапу козацьких поселень за паланками та ідентифіковано їх розміщення на мапі України.

Уточнено: особливості формування козацького війська та джерела його поповнення; зміну чисельності Війська вірних козаків (Чорноморського війська) та її причини; проекти виділення військової території та оселення на ній козаків; адміністративну діяльність очільників Чорноморського війська під час його перебування в межиріччі; причини та особливості переселення чорноморців на Кубань;

Доповнено: джерельну базу й історіографію розкриття заявленої теми; участь козаків у військових кампаніях на території Буго-Дністровського межиріччя під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр.; участь

чорноморців у колонізації межиріччя та Кінбурнської сторони в 1790-1792 рр.; перебування колишніх чорноморців в межиріччі після переселення більшості козаків на Кубань.

Аналіз історіографічного доробку надав можливість прослідкувати традицію дослідження науковцями заявленої теми з другої половини ХІХ ст. до сьогодення. Зміни в розвитку суспільства й історії як науки зумовили зміни домінантів та методів досліджень, що дозволило умовно поділити всі напрацювання на три періоди за хронологією:

1 період («імперський»), друга половина ХІХ ст. – початок ХХ ст., характеризується започаткуванням введення до наукового обігу документальних і нарративних джерел Державного архіву Одеської області та Державного архіву Краснодарського краю;

2 період («радянський»), 1920-1980-і рр., поділяється на два етапи – «міжвоєнний» та повоєнний. Для нього властиві: партійна заангажованість, перебування досліджень з історії козацтва «поза законом», перекручення та «підтасування» фактів на догоду принципу партійності. Наприкінці періоду з'являються праці Анатолія Бачинського, що намітили нові тенденції та напрямки досліджень для молодих вчених кінця ХХ – початку ХХІ ст. та вирізнялися широким колом залучення матеріалів Державного архіву Одеської області та Державного архіву Краснодарського краю.

3 період (незалежної України), 1991 – до сьогодні, вирізняється перетворенням заявленої теми в один з основних об'єктів дослідження, використання нових джерел Державного архіву Одеської області, Державного архіву Херсонської області, Державного архіву Краснодарського краю та «перепрочитання» опублікованих документів під іншим кутом зору.

Поява на історичній арені наприкінці ХVІІІ ст. Чорноморського війська зумовлена тогочасними геополітичними реаліями боротьби за контроль над південноукраїнським регіоном. Залучаючи до війська козаків, уряд Російської імперії передбачав проведення політики денаціоналізації у відношенні до запорожців, які, хоча й змушені були відмовитись від назви «запорозьке», зберегли чимало традицій щодо облаштування життя війська.

Під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр. чорноморці несли передову розвідувальну службу р. Буг, брали участь у всіх важливих боях на суші та на морі, відповідали за бойове забезпечення та комунікацію регулярної армії, проводили розвідки, спостерігаючи за турецьким військом. Зокрема, вони брали участь у: морських боях проти турецької армади, захопленні о. Березань, штурмі Очаківської фортеці, битві під Бендерами, штурмі Хаджибейської, Аккерманської та Бендерської фортець. Кожній військовій операції передували розвідувальні дії, що своєю ретельністю допомагали скласти ретельний план штурмів.

Отримавши в межиріччі військову територію, очільники війська займались її облаштуванням: поділили на паланки на чолі з паланковою старшиною; прийняли чимало рішень щодо збереження та охорони природних багатств, поповнення військової скарбниці, продовжували

запорозькі традиції у веденні господарства. Але смерть Г. Потьомкіна зумовила втрату юридичної сили його розпоряджень та спричинила переселення чорноморців на Кубань. Після переселення більшості, в Буго-Дністровському межиріччі залишились: 1) «посполиті» (не бажали служити у війську); 2) «сірома» (не мала коштів на переселення і в пошуках заробітку розбрелась Буго-Дністровським межиріччям, іноді навіть переходила до Задунайської Січі); 3) купці, поміщики, дворяни, що «формально» приписались до війська; 4) заможні чорноморці, які не бажали втрачати свої господарства.

Федір Черненко, опікуючись козаками, що залишились в межиріччі, за наказом Й. де Рибаса влітку 1793 р. зібрав чорноморців до Чорноморської команди, що створювалась в Хаджибеї для служби на човнах, а в дійсності для будівництва порту. У серпні 1797 р. постало питання про ліквідацію команди. На постійне проживання в Одесі та її околицях залишились 326 чорноморців, які встигли завести господарства.

Отже, створене напередодні російсько-турецької війни 1787-1791 рр. Чорноморське військо, після підписання Яської мирної угоди стало непотрібним. Але, розуміючи, що ліквідувати військо, яке нещодавно показувало героїзм та відвагу під час бойових дій без боязні викликати спротив козаків не вдасться, імперський уряд вирішив його зберегти, але перевести з Південної України на іншу небезпечну територію, де можна було б використати військовий потенціал та господарський досвід козаків. Проте, незважаючи на трагічність цього періоду для чорноморців, воно ще довгий час залишалось за своїм духом «українським», дотримуючись та пропагуючи запорозькі звичаї, українську культуру та ментальність в чужому для них краю.

2. Запитання до здобувача.

По доповіді було задано 9 запитань, на які доповідач дав чіткі, логічні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

Кушнір В'ячеслав Григорович – гарант освітньо-наукової програми «Історія та археологія», декан факультету, д. і. н., професор;

Бачинська Олена Анатоліївна – д. і. н., професор, завідувач кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;

Хмарський Вадим Михайлович – д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;

Музичко Олександр Євгенович – д. і. н., доцент, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;

Полторак Володимир Миколайович – к. і. н., доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін;

Новікова Людмила Володимирівна – к. і. н., доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Ложешника О. С. виступили експерти:

д. і. н., професор Бачинська О. А. та к. і. н., доцент Полторак В. М.

Проблема заселення та освоєння Півдня України наразі окрім очевидного наукового значення отримала значення гострополітичне в світлі збройної агресії російської федерації. Обґрунтовуючи своє вторгнення, агресор усіяко намагається довести відсутність прав українського народу на причорноморські землі. Пропаганда агресора усіяко підкреслює бездержавний статус України у 18-19 століттях, проте вочевидь помилково визначає бездержавність як небуття, відсутність України. Дисертація О. С. Ложешника чітко дає зрозуміти, хто освоював Південну Україну, заселяв її та облаштував мирне життя, хто має першість у цьому питанні. Феномен чорноморського козацтва таким чином розглядається як нерозривна частина історії українського народу та водночас етап становлення української державності.

Дисертаційна робота Ложешника О. С. побудована за проблемно-хронологічним принципом, має всі необхідні елементи для подібних робіт. має всі необхідні елементи для подібних робіт. Логічна структура чотирьох розділів роботи.

Опрацювавши матеріали Державного архіву Одеської та Херсонської областей, Інституту рукопису НБ України ім. В. Вернадського, Державного архіву Краснодарського краю РФ (останні зберігаються у родинному архіві здобувача) – загалом 65 одиниць зберігання – автор підняв величезний пласт джерельних матеріалів та наукових праць і зробив вагомі висновки.

Висновки роботи ґрунтовні, логічні, з ними в цілому можна погодитись і зазначити, що Ложешник О.С. детально і ґрунтовно дослідив проблему.

Доповнюють роботу 11 додатків, що складаються з формулярних списків козаків та старшини, особисто розроблених здобувачем діаграм та карт. Особливо хотілось би відзначити складені вперше карти розселення чорноморців у населених пунктах Буго-Дністровського межиріччя за паланками, що наочно демонструє колонізаційні процеси.

Зауваження та побажання:

1. У першому розділі досить лаконічним є аналіз опублікованої та архівної бази дослідження, зокрема, ПСЗ, ДАОО та ДАКК, особливо на с. аналіз, що може бути для будь-якої джерельної бази. Окрім того, важливим було б спогади та мемуари Г. Потьомкіна, які доступні в електронному вигляді.

2. Поділ історіографії на періоди не є ефективним для дослідження, краще було би виокремити школи. В імперські часи наприклад працювали Яворницький, а в радянський – Гермайзе та Бачинський, вони випадають з такої періодизації.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

Д. і. н., професор Бачинська О. А. зазначила, що вона позитивно оцінює дисертаційну роботу. Незважаючи на деякі концептуальні дискусії, слід сказати, що збереження терміну «козак» у назві та подібність власної структури війська в окремих моментах до колишнього Війська Запорозького, дозволяє зберегти власну українську ідентичність та

стародавні звичаї, змушуючи імперію йти на поступки козацькому середовищу. Незважаючи на всі зауваження, які пролунали, вважаю, що дисертацію Ложешника Олександра Сергійовича на тему «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 гуманітарні науки, за спеціальністю 032 історія та археологія можна рекомендувати для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Гарант освітньо-наукової програми «Історія та археологія», декан факультету, д. і. н., професор Кушнір В. Г. вказав, що вивчаючи історію Запорозької Січі та післякозацької доби слід звертати увагу на демократизм. Достатньо згадати, що царський уряд спілкувався з козацькою спільнотою як силою, а їх принципи визначаються українською ментальністю. Дисертація відповідає вимогам та заслуговує на захист у спеціалізованій разовій Вченій раді.

Д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Хмарський В. М. зазначив, що дисертація відповідає вимогам та рекомендував її на захист у спеціалізованій разовій Вченій раді.

Д. і. н., професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Гончарук Т. Г. наголосив, що дисертація важлива для багатьох наступників, які продовжать досліджувати територію Одещини, Буго-Дністровського межиріччя, землі чорноморських козаків – колишніх запорожців – від Тирасполя до Кубані.

З характеристикою здобувача виступив науковий керівник д. і. н. професор Гончарук Т. Г., який відзначив, що здобувач О. Ложешник підготував оригінальну, ґрунтовну та завершену наукову працю. Протягом майже семи років роботи над вказаною тематикою О. Ложешник виявив вражаючу працездатність, загальну ерудицію, навички пошуку та аналізу історичних джерел, опрацювавши значну кількість матеріалів фондів архівних установ Одеси, Херсону та Краснодару, вражаючу кількість опублікованих джерел та історіографії XIX – початку XXI ст. Здобувач виявив досконале вміння обробки джерел та їх наукового аналізу.

Вважаю, що з врахуванням успішного виконання Ложешником Олександром Сергійовичем індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, досягнення результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою та написання дисертації, яка є результатом самостійного дослідження, є завершеною науковою працею, містить наукову новизну, виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим вимогам до дисертацій докторів філософії, дисертація на тему «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі в кінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність» може бути рекомендована до захисту, а її автор Ложешник Олександр Сергійович до присвоєння ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність»

здобувача ступеня доктора філософії
Ложешника Олександра Сергійовича
за спеціальністю 032 Історія та археологія

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

В сучасній Україні, коли в запеклих боях створюється нова демократична держава попри недолугі спроби російської федерації відновити імперію на наших теренах, все частіше постає питання про формування національної самосвідомості. Важливе місце в цьому процесі займає тема козацтва, яке протягом століть існувало як самобутній феномен, породжений українським народом, унікальна спільнота людей, об'єднаних боротьбою за свободу.

Одним з найяскравіших осередків такої спільноти наприкінці XVIII ст. постало Військо вірних козаків (Чорноморське козацьке військо), яке проявляло зразки героїзму та відваги, допомагаючи українцям усвідомлювати себе мужніми звитяжцями, що власноруч прокладають свій шлях у майбуття. За нетривалий час перебування в Буго-Дністровському межиріччі козаки Чорноморського війська, як спадкоємці Війська Запорозького, не лише брали участь у боях за Очаківську область, а й стали активними та безпосередніми учасниками її колонізації й господарського освоєння.

Дисертаційне дослідження виконане в рамках планової теми кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова № 163 «Процеси модернізації в Наддніпрянській Україні: соціально-економічні трансформації, традиції європейської інтеграції, інтелектуальна рефлексія» (2016-2021, № державної реєстрації 0116U005559) та «Формування модерного суспільства на півдні України у світовому контексті: витоки, тенденції, феномени» (2022-2026, № державної реєстрації 0122U200054).

Індекс УДК та тематичні рубрики НТІ: 94(477).

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів полягає у комплексному дослідженні актуального напрямку історичних досліджень, а саме реконструкції основних етапів життєдіяльності Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі й на Кінбурнській стороні та його впливу на історичну долю південноукраїнського регіону останньої чверті XVIII – початку XIX ст.

Наукові результати дисертації належать здобувачу особисто і є його теоретичним та практичним внеском у вивчення питання. Зокрема, дослідником було здійснено евристику в архівосховищах України, виявлено й систематизовано наявний комплекс архівних документів з історії Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі. Окрім того була проведена реконструкція історії створення іррегулярного формування, що дало можливість з'ясувати роль і місце чорноморців у боях на території межиріччя під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр. та його колонізації.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Запропоновані автором наукові положення, рішення та результати обґрунтовані, достовірні. Кожна з тез логічно пов'язана з іншими, має необхідні посилання та підтверджена першоджерелами.

4. Наукова новизна результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена постановкою проблеми, адже історія Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі вперше досліджується комплексно. Аналіз історіографії та актуалізація джерельної бази, зокрема уведення до наукового обігу нових документів дозволило конкретизувати наукову новизну роботи.

Вперше: опрацьовано та опубліковано документи Державних архівів Одеської та Херсонської областей, що висвітлюють особливості формування Війська вірних козаків (Чорноморського війська) та оселення його козаків в Буго-Дністровському межиріччі; розглянуто причини зміни чисельності іррегулярного формування, джерела його поповнення; уточнено посадові обов'язки старшинського корпусу Чорноморського війська; складено на основі архівних матеріалів та історичної літератури XIX ст. список козацьких поселень, що існували в межах військової території на 1790-1792 рр., описано місцезнаходження поселень й заняття чорноморців, що в них проживали; створено мапу козацьких поселень за паланками та ідентифіковано їх розміщення на мапі України.

Уточнено: особливості формування козацького війська та джерела його поповнення; зміну чисельності Війська вірних козаків (Чорноморського війська) та її причини; проекти виділення військової території та оселення на ній козаків; адміністративну діяльність очільників Чорноморського війська під час його перебування в Межиріччі; причини та особливості переселення чорноморців на Кубань;

Доповнено: джерельну базу й історіографію розкриття заявленої теми; участь козаків у військових кампаніях на території Буго-Дністровського межиріччя під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр.; участь чорноморців у колонізації Буго-Дністровського межиріччя та Кінбурнської

сторони в 1790-1792 рр.; перебування колишніх чорноморців в Межиріччі після переселення більшості козаків на Кубань.

5. *Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи* полягає в тому, що вони значно розширили інформацію про історію Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі. Основні результати та положення дослідження можуть бути використані при написанні монографій і статей, для розробки загальних курсів з військової справи, регіональної історії та краєзнавства.

6. *Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю.*

Дисертація Ложешника О. С. за структурою, мовою, стилем викладання та оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми «Історія та археологія».

7. *Результати перевірки роботи на академічний плагіат*

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Unicheck. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 15. 02. 2024 р. та отримано наступні результати: оригінальність – 98, 24%, схожість – 1, 76%.

Висновки, щодо запозичень виявлених в роботі є слушними і не є плагіатом, робота незалежна і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені рецензентами у процесі перевірки: відсутні

Висновок: За результатами перевірки дисертація Ложешника О. С. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. *Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.*

У фахових наукових виданнях:

1. Ложешник О. С. Очаківська кампанія в долі Чорноморського війська. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2019. Вип. 52. Т. 4. С. 28-32.

2. Ложешник О. С. Чорноморське козацьке військо в межиріччі Південного Бугу та Дністра: історіографія питання. *Чорноморська минушина: Записки Відділу історії козацтва на Півдні України*. 2020. Вип. 15. С. 100-112.

3. Ложешник О. Забезпечення зброєю козаків Чорноморського війська під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр. *Старожитності Лукомор'я*. 2022. № 3 (12). С. 5-16.

4. Ложешник О. Паланковий устрій Чорноморського війська. *Чорноморська минушина: Записки Відділу історії козацтва на Півдні України*. 2022. Вип. 17. С. 110-116.

5. Ложешник О. Початковий етап формування Чорноморського війська в Буго-Дністровському межиріччі. *Чорноморська минушина: записки Відділу історії козацтва на Півдні України*. Одеса, 2023. Вип.18. С. 16-24.

У інших наукових виданнях:

1. Ложешник О. С. Чорноморське козацьке військо в межиріччі Південного Бугу та Дністра: історіографія питання. *Чорноморська минувшина: Записки Відділу історії козацтва на Півдні України*. 2020. Вип. 15. С. 100-112.1.
2. Ложешник О. С. Формулярні списки козаків Чорноморського козацького війська, які брали участь в «Очаківській компанії». *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2019. Вип. 26. С. 260-272.
3. Ложешник О. С. Чорноморське козацтво в історії Хаджибею (Одеси) кінця XVIII ст.: історіографія проблеми. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2020. Вип. 28. С. 283-290.
4. Ложешник А., Ложешник О. Запорозьці-чорноморці на теренах Одещини. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2020. Вип. 29. С. 56-68 (стаття написана у співавторстві з А. Ложешник, де особистий внесок автора 50 %).
5. Ложешник А., Ложешник О. Запорізькі традиції в Чорноморському козацькому війську. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2021 Вип. 30. С. 25-35 (стаття написана у співавторстві з А. Ложешник, де особистий внесок автора 50 %).
6. Ложешник О. С. Колонізація Очаківської області Чорноморським козацьким військом. *Молодий вчений*. № 5 (93) травень 2021. С. 32-36.
7. Ложешник О. С. Козаки Чорноморського війська – розвідники. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2022. Вип. 32. С. 86-100.
8. Ложешник О. С. До історії формування Чорноморського козацького війська. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2023. Вип. 33. С. 61-68.
9. Ложешник О. С. Чорноморська козацька флотилія. *Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах*. 2023. Вип. 34. С. 52-69.

В збірниках матеріалів наукових конференцій:

1. Ложешник О. С. Висвітлення історії Чорноморського козацького війська на сторінках часопису «Записки Одеського товариства історії та старожитностей». *Хаджибеївські читання: матеріали Всеукраїнської наукової конференції з історії України для студентів і аспірантів*. 2019. С. 37-45.
2. Ложешник А. С. Ложешник О. С. Духовенство в Чорноморському козацькому війську. *Народний рух України: місце в історії та політиці: матеріали X Всеукраїнської наукової конференції присвяченої 30-річчю НРУ*. Одеса. 2019. С. 64-69.
3. Ложешник О. С. Козаки Чорноморського козацького війська та колонізація Одеси. *Актуальні наукові дослідження різноманітних*

соціальних процесів сучасного суспільства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса. 2021. С. 23-27.

4. Ложешник О. Козаки Чорноморського війська в Очаківській кампанії 1788 року. «Чорноморські наукові студії»: матеріали VIII Всеукраїнської мультидисциплінарної конференції. Одеса. 2022. С. 333-336.

9. *Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.*

Основні положення дисертаційної роботи неодноразово висвітлювались в публікаціях, обговорювались на засіданнях кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова та доповідях й виступах на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-теоретичних, практичних конференціях, організованих закладами вищої освіти й академічними установами. Серед них:

міжнародні: Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні наукові дослідження різноманітних соціальних процесів сучасного суспільства» (Одеса, 2021).

всеукраїнські: X Всеукраїнська наукова конференція присвячена 30-річчю НРУ «Народний рух України: місце в історії та політиці» (Одеса, 2019); VIII Всеукраїнська мультидисциплінарна конференція «Чорноморські наукові студії» (Одеса, 2022);

регіональні: Наукова конференція з історії України для студентів і аспірантів «Хаджибеївські читання» (Одеса, 2019).

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи. Пропозиції та зауваження рецензентів носять рекомендаційний характер та не є підставою для внесення змін до структури роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ложешника Олександра Сергійовича на тему «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність».

2. Констатувати, що дисертація Ложешника Олександра Сергійовича за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Основні положення та висновки дисертації висвітлено у 18 публікаціях, з них п'ять у фахових наукових виданнях України, які відповідають вимогам чинного законодавства для здобуття ступеня доктора філософії.

4. Рекомендувати дисертацію Ложешника Олександра Сергійовича на тему «Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 гуманітарні науки, за спеціальністю 032 історія та археологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За	12	(дванадцять)
Проти	—	(немає)
Утримались	—	(немає)

Головуючий на міжкафедральному науковому семінарі
д. і. н., доцент, професор кафедри
історії України та спеціальних історичних
дисциплін

 Олександр МУЗИЧКО

Секретар кафедри
к. і. н., доцент, доцент кафедри
історії України та спеціальних історичних
дисциплін

 Володимир ПОЛТОРАК